

THE DEVELOPMENT OF ENTREPRENEURSHIP IN THE REPUBLIC OF CROATIA WITH A VIEW ON POZEGA-SLAVONIA COUNTY

RAZVOJ PODUZETNIŠTVA U REPUBLICI HRVATSKOJ S OSVRTOM NA POŽEŠKO-SLAVONSKU ŽUPANIJU

STEFANAC, Karolina; MARINAC, Antun & PAVIC, Antonija

Abstract: *This work gives an overview of the development of entrepreneurship in Croatia with a view to Pozega-slavonia county. It analyzes the territorial structure of the Croatian entrepreneurs by counties, and economic strength of counties according to the financial results. The following indicators were used: information on income, profits, losses, investments, assets and sources of funding entrepreneurs in Pozega-slavonia county and their share in the total Croatian economy.*

Key words: *the development of entrepreneurship, financial results*

Sažetak: *U radu se daje prikaz razvoja poduzetništva u Republici Hrvatskoj s osvrtom na Požeško-slavonsku županiju. Analizira se teritorijalna struktura poduzetnika Republike Hrvatske po županijama i ekonomska snaga županija prema financijskim rezultatima. Korišteni su slijedeći pokazatelji: informacije o prihodima, dobiti, gubitcima, investicijama, imovini i izvorima sredstava poduzetnika u županiji Požeško-slavonskoj, te njihov udio u ukupnom gospodarstvu Republike Hrvatske.*

Ključne riječi: *razvoj poduzetništva, ekonomska snaga i struktura hrvatskih poduzetnika po županijama, financijski rezultati*

Authors' data: Karolina, Štefanac, mr.sc., pred., vanj. suradnik na Veleučilištu u Požegi, kstefanac@vup.hr; Antun, Marinac, mr.sc., v. pred., Veleučilište u Požegi, amarinac@vup.hr; Antonija, Pavić, bacc. oec, studentica na Specijalist. studiju Trgovin. poslovanje Veleučilišta u Požegi antonijapavic68@gmail.com

1. Uvod

Nesumnjiva je i nedvojbeno činjenica da poduzetništvo čini stup gospodarstva u ekonomskom sustavu svake zemlje. Gospodarski progres i razvoj, u korelaciji su s inovativnošću poslovnih ljudi i njihovom inicijativom za ulaganje u nove poduzetničke pothvate. Guru poduzetništva, Peter Drucker u svom djelu *Inovacije i poduzetništvo*, kaže: „Glede svake predložene vladine odrednice ili mjere, moramo se naučiti zapitati: Pridonosi li ona sposobnosti društva za inovatorstvo? Promiče li društvenu i ekonomsku prilagodljivost? Ili ometa i kažnjava inovacije i poduzetništvo?“ [2]. U Republici Hrvatskoj, uloga države očituje se u kreiranju okruženja koje doprinosi stvaranju povoljnih uvjeta za razvoj gospodarstva, misleći pri tome prije svega na stvaranje zakonodavnog okvira koji taj razvoj potiče i olakšava, a ujedno daje doprinos za uklanjanje postojećih barijera. U ovom radu željeli smo na osnovi brojnih prikupljenih podataka, ukazati na značajan problem s kojim se susreću hrvatski poduzetnici – velike razlike u razvijenosti županija, koje bitno utječu na financijske pokazatelje uspješnosti poslovanja. Budući da se Požeško-slavonska županija trenutno ubraja u red slabije gospodarski razvijenih hrvatskih županija, na njenom primjeru prikazali samo koliko su značajne razlike u financijskim pokazateljima uspješnosti poslovanja jedne slabije razvijene županije nasuprot županijama koje se ubrajaju u red gospodarski razvijenih. Prikupljenim podacima za ovaj rad, također smo došli do spoznaja da dostupnost poduzetničkih potpornih institucija nije jednakomjerna u svim županijama i da je njihova koncentracija u najvećim centrima Republike Hrvatske: Zagrebu, Osijeku, Splitu i Rijeci, a što bi moglo rezultirati opasnošću da se regionalne nejednakosti još više prodube. U 2012. godini od registriranih 88 poduzetničkih potpornih institucija, u županijama koje zaostaju u razvitku nalazile su se 33 koje su činile tek 37.5% od ukupnog broja poduzetničkih potpornih institucija, pri čemu su županije koje najviše zaostaju u razvitku imale jednu do dvije poduzetničke potporne institucije. Zato je bitno za naglasiti da je u stvaranju i poticanju okruženja za razvoj poduzetništva osim uloge države, vrlo značajna i uloga lokalnih zajednica koje imaju ključni zadatak u razvoju vlastitih potencijala i poboljšanju razvojnih uvjeta za jačanje gospodarstva u lokalnim sredinama.

2. Uloga države u poticanju poduzetništva

Poduzetništvo sa sobom nosi dvostruku korist: pojedinačnu i društvenu. Stoga poduzetnik mora voditi računa o osobnoj i javnoj (društvenoj) odgovornosti. Poduzetničke sposobnosti i institucionalna podrška poduzetništvu predstavljaju jamstvo razvoja gospodarstva u nacionalnoj ekonomiji te jamstvo poslovnog uspjeha. Iz navedenih spoznaja proizlaze i osnovni zadaci suvremene države sa stajališta efikasnog funkcioniranja gospodarstva, a mogu se svesti na sljedeće funkcije:

- utvrđivanje zakonskih okvira za funkcioniranje tržišta,
- reguliranje financijskog sustava,
- utjecaj na alokaciju resursa u cilju povećanja efikasnosti privredne djelatnosti,

- utvrđivanje okvirnih stopa dugoročnog ekonomskog rasta,
- utjecaj na kratkoročna gospodarska kretanja te
- utjecaj na unapređenje konkurencije itd. [9].

Država, suvremenim mjerama poticanja razvoja poduzetništva, pridonosi sposobnosti društva za inovatorstvo i promicanje ekonomske i društvene prilagodljivosti. S pozicije centralne državne uprave, stvaranje povoljnih uvjeta za razvoj poduzetništva podrazumijeva prvenstveno stvaranje zakonodavnog okvira koji takav razvoj potiče i olakšava te pridonosi uklanjanju postojećih prepreka.

Ustav Republike Hrvatske, kao temeljni i najviši pravni akt, u 49. članku jamči poduzetničku i tržišnu slobodu. Poduzetnička i tržišna sloboda temelj su gospodarskog ustroja Republike Hrvatske. Država osigurava svim poduzetnicima jednak pravni položaj na tržištu. Zabranjena je zlouporaba monopolskog položaja određenog zakonom. Država potiče gospodarski napredak i socijalno blagostanje građana i brine se za gospodarski razvitak svih svojih krajeva. Prava stečena ulaganjem kapitala ne mogu se umanjiti zakonom niti drugim pravnim aktom. Inozemnim ulagačima jamči se slobodno iznošenje dobiti i uloženog kapitala [10].

Člankom 13. Zakona o ustrojstvu i djelokrugu ministarstva i drugih središnjih tijela državne uprave određen je djelokrug Ministarstva poduzetništva i obrta koje:

- obavlja upravne i druge poslove koji se odnose na malo i srednje poduzetništvo; obrtništvo; zadrugarstvo;
- potiče izvoz i strana ulaganja te unapređenja konkurentnosti u području maloga i srednjega poduzetništva;
- zagovara ravnomjerni regionalni razvoj poduzetništva;
- usmjerava djelovanje instrumenata gospodarskog sustava i mjera gospodarske politike na razvoj obrtništva, zadrugarstva, malog i srednjeg poduzetništva te poslovanje obrtnika i poduzetnika;
- potiče primjene inovacija, novih tehnologija i osnivanja i poslovanja slobodnih i poduzetničkih zona u području maloga i srednjega poduzetništva;
- inicira djelovanje instrumenata gospodarskog sustava i mjera gospodarske politike na razvoj obrtništva, zadrugarstva, maloga i srednjega poduzetništva, te poslovanje obrtnika i poduzetnika;
- potiče sudjelovanje malih i srednjih poduzetnika u poslovima javne nabave i javno-privatnog partnerstva;
- stara se o ostvarivanju međunarodne suradnje u području obrtništva te maloga i srednjega poduzetništva;
- brine se oko pripreme i provedbe strateških i operativnih dokumenata i programa za korištenje sredstava fondova Europske unije i ostalih međunarodnih izvora financiranja namijenjenih unapređenju konkurentnosti obrtništva, zadrugarstva, maloga i srednjega poduzetništva;
- koordinira pripremu i provedbu posebnih programa Vlade Republike Hrvatske u području ekonomskog razvoja i konkurentnosti obrtništva, zadrugarstva, malog i srednjeg poduzetništva;
- obavlja upravne i druge poslove koji se odnose na sudjelovanje u radu tijela Europske unije na područjima iz nadležnosti ministarstva [11].

Ponašanje države i njezina specifična regulatorna uloga u području gospodarstva važni su za razvitak poduzetništva. Međutim, pretjerana pravna regulacija gospodarskih procesa i oblika može biti štetna. Naime, može stvoriti ambijent koji usporava ili sprječava inicijative i poduzetnost, ograničava uspješnost poduzetničkih akcija, povećava rizik i neizvjesnost. Svojom ekonomsko - razvojnom politikom i pravnom regulativom, država bi trebala sprječavati negativna, a poticati pozitivna ponašanja i postupanja. Kod negativnih ponašanja ističu se pravna nesigurnost, monopoli i porezna preopterećenost.

Za nesmetano funkcioniranje tržišnog gospodarstva i slobodnog poduzetništva potrebno je ukloniti sve prepreke čime se potiču pozitivna ponašanja. Pozitivna ponašanja obuhvaćaju stimuliranje razvoja malog i srednjeg poduzetništva, podupiranje znanosti, obrazovanja, razvoja poduzetničke infrastrukture te zajedničkih vrijednosti i normi.

S pozicije centralne državne uprave, stvaranje povoljnih uvjeta za razvoj poduzetništva podrazumijeva prvenstveno stvaranje zakonodavnog okvira koji takav razvoj potiče i olakšava te pridonosi uklanjanju postojećih prepreka.

Država je, prihvaćanjem razvoja i jačanja privatne inicijative u gospodarstvu Republike Hrvatske, ograničila svoje upletanje u gospodarske procese te neće kočiti poslovanje, već će poticati stvaranje pozitivnog okruženja koje pogoduje poslovanju subjekata malog gospodarstva.

Brojna svjetska istraživanja u koja je uključena Hrvatska identificiraju glavne prepreke razvoja poduzetništva u Hrvatskoj:

- administrativne prepreke (dugotrajne i skupe procedure za pokretanje i likvidaciju poduzeća),
- neefikasnost pravosuđa,
- dugotrajne procedure registracije vlasništva,
- slaba fokusiranost na poduzetničko obrazovanje,
- loša percepcija poduzetništva kao poželjne karijere te
- nerazvijenost neformalnih oblika financiranja pokretanja poslovnih pothvata [7].

U stvaranju i poticanju okruženja za razvoj poduzetništva važna je uloga države, lokalnih zajednica i zainteresiranih pojedinaca. Ulaganje u osnivanje novih poduzetničkih institucija i razvoj postojećih unutar kojih se zadovoljavaju potrebe poduzetnika za informacijama, savjetodavnim i financijskim uslugama, poslovnim prostorom, kao i nizom drugih usluga temelj su razvoja programa poduzetničke infrastrukture.

3. Osnovni financijski rezultati poduzetnika

Teritorijalni ustroj Republike Hrvatske čini dvadeset i jedna županija, pri čemu su gospodarstva svake od njih specifična, ekonomska razvijenost im je vrlo različita, a što se reflektira i na financijske pokazatelje uspješnosti poslovanja. Raspoređenost poduzetnika po županijama je neravnomjerna i osnovno obilježje joj je disperziranost malog broja poduzetnika po županijama s jedne strane i velika koncentracija broja poduzetnika na samo nekoliko županija, s druge strane. Grad Zagreb s potencijalom

od 34 336 poduzetnika, čini poduzetničku aglomeraciju od 32.9% svih poduzetnika Republike Hrvatske i na tom području se ostvaruje preko 50% svih prihoda i dobiti RH [6]. Suočena s brojnim problemima, među kojima se posebno ističu: visoka nezaposlenost, slab gospodarski rast, niski prihodi, nepovoljna poduzetnička klima, nedovoljno poticajna i transparentna infrastrukturna poduzetnička politika, Požeško-slavonska županija svojim udjelom od 0.7% u ukupnom broju poduzetnika RH, 0.9% u broju zaposlenih i 0.5% u ukupnom prihodu RH, zauzima pretposljednje mjesto (iza je samo Ličko-senjska županija) [6].

Osnovni financijski rezultati poslovanja poduzetnika Požeško-slavonske županije u poslovnoj 2014. godini, pokazuju sljedeće:

- ostvareni ukupni prihodi iznose 3.2 milijarde kuna, što je 0.52% udjela u ukupnom prihodu RH,
- dobit nakon oporezivanja iznosi 153 milijuna kuna, a gubitak nakon oporezivanja je 100 milijuna kuna, iz čega proizlazi da je gospodarstvo Županije ostvarilo konačan konsolidiran *pozitivan* financijski rezultat u iznosu od 53 milijuna kuna,
- od 690 registriranih poduzetnika na području Županije (od toga u gradu Požegi kao sjedištu Županije 318), 446 ih je poslovalo s dobiti, a 244 s gubitkom,
- 2014. godine 690 registriranih poduzetnika na području Požeško-slavonske županije zapošljavalo je 7 614 djelatnika i isplaćivalo prosječnu mjesečnu neto plaću po zaposlenom u iznosu od 3.804 kn, što je 22% niže od prosjeka RH za tu godinu,
- ulaganja u dugotrajnu imovinu iznose 306 milijuna kuna i to čini svega 0.9% udjela u ukupnim investicijama RH (investiralo je samo 110 od registriranih 690 poduzetnika) [6].

Najveći izvoznici Požeško –slavonske županije u 2014. godini prema podacima Županijske gospodarske komore Požega su: Plamen d.o.o. Požega, D.E.M. d.o.o. Pakrac, Lipik Glas d.o.o. Lipik, Color Email d.o.o. Požega, Spin Valis d.o.o. Požega, Zvečevo d.d. Požega, Kutjevo d.d. Kutjevo, Orljava d.o.o. Požega, Valis Fagus d.o.o. Požega, Gamauf d.o.o. Poljana, Elekta d.o.o. Pakrac, Sloga IMK d.d. Požega, Spinot d.o.o. Požega, KWS Sjeme d.o.o. Požega, Metalco Pakrac, Diamant Artuković d.o.o. Požega, Ribnjačarstvo Poljana d.d., Samteks d.o.o. Požega. Zemlje s kojima je Požeško-slavonska županija imala najveću vanjsko-trgovinsku robnu razmjenu jesu: Italija, Njemačka, Federacija Bosne i Hercegovine, Austrija, Slovenija, Ujedinjena Kraljevina, Srbija i Danska.

*Iznosi u milijunima kuna; udjel u %; indeks:2013.=100,0

Županija	Ukupan prihod			Dobit razdoblja			Gubitak razdoblja			Neto financijski rezultat
	Iznos	Udjel	Indeks	Iznos	Udjel	Indeks	Iznos	Udjel	Indeks	
1. Bjelovarsko-bilogorska	6.884	1,11	100,3	245	0,70	109,8	127	0,51	81,8	118
2. Brodsko-posavska	7.105	1,15	98,8	263	0,75	90,9	308	1,23	70,8	-45
3. Dubrovačko-neretvanska	9.223	1,49	104,8	825	2,36	115,5	1.352	5,38	261,7	-527
4. Grad Zagreb	326.918	52,83	102,1	19.087	54,69	120,9	12.268	48,78	92,8	6.819
5. Istarska	28.515	4,61	108,4	2.498	7,16	133,4	1.838	7,31	106,5	660
6. Karlovačka	7.945	1,28	100,1	630	1,80	73,5	200	0,79	147,5	430
7. Koprivničko-križevačka	9.436	1,52	104,8	484	1,39	152,4	212	0,84	89,2	272
8. Krapinsko-zagorska	9.889	1,60	104,1	557	1,60	118,8	347	1,38	190,8	210
9. Ličko-senjska	1.669	0,27	105,1	77	0,22	112,1	54	0,21	121,1	24
10. Međimurska	11.219	1,81	103,8	614	1,76	113,6	197	0,78	106,3	417
11. Osječko-baranjska	24.023	3,88	102,3	1.244	3,56	168,0	1.173	4,66	63,0	71
12. Požeško-slavonska	3.227	0,52	100,5	153	0,44	110,0	100	0,40	102,6	53
13. Primorsko-goranska	32.377	5,23	102,6	1.687	4,83	111,9	1.310	5,21	130,8	377
14. Sisačko-moslavačka	8.717	1,41	100,7	220	0,63	83,4	641	2,55	112,9	-420
15. Splitsko-dalmatinska	38.909	6,29	103,1	2.313	6,63	98,0	1.610	6,40	77,9	703
16. Šibensko-kninska	6.123	0,99	96,5	288	0,82	70,9	388	1,54	115,0	-101
17. Varaždinska	21.111	3,41	103,8	920	2,64	111,9	678	2,70	152,5	242
18. Virovitičko-podravska	3.298	0,53	107,8	144	0,41	134,7	69	0,27	58,4	75
19. Vukovarsko-srijemska	12.603	2,04	125,5	495	1,42	169,3	548	2,18	181,1	-53
20. Zadarska	11.355	1,83	103,1	613	1,76	85,2	748	2,97	98,1	-135
21. Zagrebačka	38.246	6,18	107,5	1.546	4,43	124,5	981	3,90	77,4	565
Ukupno RH	618.791	100,00	103,3	34.904	100,00	117,4	25.150	100,00	98,0	9.754

Tablica 1. Ukupni prihodi, dobit i gubitak nakon oporezivanja po županijama u 2014. godini [3]

Požeško-slavonska županija prostire se na površini od 1.823 km², što čini 3.21% kopnene površine Hrvatske, a obuhvaća 5 gradova (Kutjevo, Lipik, Pakrac, Pleternica, Požega) i 5 općina (Brestovac, Čaglin, Jakšić, Kaptol, Velika). Stanovnici Požeško-slavonske županije čine 1.85% stanovnika Hrvatske. Budući da se trenutno ubraja u red gospodarski slabije razvijenih hrvatskih županija, potrebno je uložiti velike razvojne napore kako bi se približila hrvatskom prosjeku i počela eksploatirati svoje važne resurse u svrhu povećanja blagostanja. Tu svakako, prije svega kao enorman problem treba istaći i činjenicu da u gradu Požegi, kao sjedištu Županije, od poduzetničke infrastrukture koja inače obuhvaća poduzetničke zone i poduzetničke potporne institucije (razvojne agencije, poduzetničke centre, poduzetničke inkubatore i tehnološke parkove), postoji samo Regionalna razvojna agencija i poduzetnička zona. Dosadašnji naponi lokalne (regionalne) samouprave u smislu poboljšanja stanja i poticanja razvoja poduzetništva, bili su minimalni i sveli su se tek na palijativne mjere umanjavanja ili oslobađanja od plaćanja komunalnog doprinosa za nove poduzetnike. Imajući u vidu poslovne rezultate i iskustva poduzetničkih zona u razvijenim europskim zemljama koji evidentno ukazuju na poticanje proizvodnje, izvoza, dolazak stranog kapitala i novih tehnologija, što je zasigurno vrlo značajno za realno povećanje zaposlenosti, kako na razini cijele države, tako i na razini jedinica lokalne samouprave, prioritetan je zadatak jedinica lokalne i regionalne samouprave osigurati sve pretpostavke za povećanje konkurentnosti Požeško-slavonske županije kroz bolje iskorištavanje prirodnih potencijala i puno kvalitetniju poduzetničku infrastrukturu koja će biti preduvjet za privlačenje investicija.

Poslovni proces zahtjeva kontinuitet ulaganja u kratkotrajnu imovinu, kao i povremene investicije u dugotrajnu imovinu. Međutim, statistika pokazuje da su u prosjeku tek jedna petina svih poduzetnika u Republici Hrvatskoj investitori u dugotrajnu imovinu, a upravo su investicije u novu dugotrajnu imovinu preduvjet buduće proizvodnje. U tablici br. 2 dajemo prikaz investicija poduzetnika Hrvatske u novu dugotrajnu imovinu u razdoblju od 2008. do 2013. godine:

Investicije u novu dugotrajnu imovinu (u milijardama kuna)	63.717	50.845	37.785	32.990	33.353	37.489
Broj investitora	29.194	25.749	23.523	21.475	19.871	19.956
Udjel broja investitora u ukupnom broju poduzetnika Hrvatske u %	32.6	28.2	24.3	21.8	20.4	19.7

Tablica 2. Investicije poduzetnika Hrvatske u novu dugotrajnu imovinu od 2008. do 2013. godine [3]

Iz tablice je vidljivo da su poduzetnici u Republici Hrvatskoj najviše investirali 2008. godine i to 63.7 milijardi kuna, dok je krizna 2013. godina rezultirala znatno nižim investicijama koje su iznosile svega 37.5 milijardi kuna. Nezadovoljavajuću strukturu imovine prati neadekvatna struktura kapitala i obveza, što se direktno odražava na financijsku stabilnost koja je kod nekih županija uvelike narušena. Iz financijskih pokazatelja koje navodimo u tablici br. 3, proizlazi da su poduzetnici u Republici Hrvatskoj i više nego ovisni o tuđim, skupim izvorima. Tako su krajem 2014. godine kod poduzetnika Republike Hrvatske u financiranju imovine vlastiti izvori činili ukupno 35%, a tuđi 64%.

*Udjeli u %, indeksi 31. 12. 2013.=100,0

Županija	Ukupno pasiva 31.12.2014.			Kapital i rezerve		Rezerviranja		Dugoročne obveze		Kratkoročne obveze		Odgodeno plaćanje troškova i prihod budućega razdoblja	
	Iznos u milijunima kuna	Udjel u ukupnim izvorima RH u %	Indeks	Udjel u ukupnim izvorima županije	Indeks	Udjel u ukupnim izvorima županije	Indeks	Udjel u izvorima županije	Indeks	Udjel u ukupnim izvorima županije	Indeks	Udjel u ukupnim izvorima županije	Indeks
1. Bjelovarsko-bilogorska	43.460	0,7	103,3	32,6	96,7	0,6	99,7	21,3	102,8	39,9	111,2	5,6	96,0
2. Brodsko-posavska	10.298	0,8	101,4	19,6	97,0	1,5	103,8	24,9	112,0	43,5	95,3	10,5	115,6
3. Dubrovačko-neretvanska	8.820	2,1	100,6	33,0	98,1	0,7	117,6	35,3	104,7	27,7	97,7	3,3	106,9
4. Grad Zagreb	10.133	58,5	102,2	38,4	101,4	1,6	103,4	27,8	104,8	28,5	99,2	3,8	114,6
5. Istarska	23.215	6,2	102,5	37,0	97,2	0,7	90,9	31,3	102,7	27,8	107,6	3,3	130,5
6. Karlovačka	10.346	0,9	102,5	46,0	102,0	0,4	74,9	17,7	100,6	28,4	103,4	7,5	108,9
7. Koprivničko-križevačka	7.553	1,0	103,7	37,7	107,9	0,9	100,5	19,9	119,8	34,5	93,9	7,0	96,7
8. Krapinsko-zagorska	50.641	1,0	101,8	29,8	103,8	1,2	94,0	22,7	104,2	40,0	97,2	6,3	119,4
9. Ličko-senjska	3.300	0,3	105,6	28,7	108,0	0,3	80,7	20,3	101,4	41,1	104,7	9,5	113,1
10. Međimurska	4.731	1,2	104,2	41,4	111,0	0,7	92,0	19,7	96,6	33,2	101,6	5,1	102,2
11. Osječko-baranjska	4.842	3,4	99,4	20,7	105,2	0,5	67,1	28,6	101,2	45,0	96,0	5,2	103,8
12. Požeško-slavonska	8.649	0,5	114,3	22,3	100,7	0,2	129,3	27,8	145,9	43,4	103,0	6,3	158,0
13. Primorsko-goranska	24.180	4,7	104,4	28,4	109,5	1,0	157,8	30,8	97,9	34,1	106,6	5,6	97,7
14. Sisačko-moslavačka	36.124	0,8	98,7	30,9	91,2	0,7	86,1	18,5	93,3	44,3	105,5	5,6	116,9
15. Splitsko-dalmatinska	13.719	6,4	104,7	23,8	107,2	0,8	105,7	27,8	101,5	42,5	106,0	5,1	101,2
16. Šibensko-kninska	14.335	1,3	102,3	23,2	105,1	0,7	98,7	35,8	104,4	35,4	99,6	4,9	95,0
17. Varaždinska	69.115	2,2	103,2	34,1	102,1	1,0	115,2	20,9	117,5	39,7	97,4	4,3	106,0
18. Virovitičko-podravska	66.916	0,4	106,7	32,3	105,7	0,8	75,0	20,2	105,5	38,0	108,4	8,5	110,7
19. Vukovarsko-srijemska	22.542	1,3	101,6	33,7	103,2	0,7	125,4	16,5	94,3	44,1	101,7	5,0	115,1
20. Zadarska	12.716	2,3	105,6	20,7	117,2	0,4	107,3	34,2	101,6	39,0	103,7	5,7	105,6
21. Zagrebačka	627.274	4,1	106,9	33,8	104,9	1,1	107,1	21,0	110,7	40,2	106,4	3,9	109,6
Ukupno Hrvatska	1.072.907	100,0	102,7	34,9	102,2	1,3	103,7	27,5	104,1	32,1	101,0	4,3	110,8

Tablica 3. Izvori sredstava po županijama krajem 2014. godine [3]

Udio vlastitih sredstava po županijama se kretao od 19.6% u Brodsko-posavskoj županiji do 46% u Karlovačkoj. Optimalan omjer između vlastitih i tuđih izvora sredstava bio bi 50:50.

4. Zaključak

Iz navedenih podataka koje smo prikupili i iznijeli u ovom radu, može se zaključiti kako su osnovne značajke poslovanja poduzetnika Republike Hrvatske: **1.** dominantna uloga poduzetnika Grada Zagreba (od 104 470 registriranih poduzetnika u RH 2014. godine, Grad Zagreb i Zagrebačka županija čine poduzetnički potencijal od 38.9% svih poduzetnika Republike Hrvatske, a tu se ostvaruje i preko 50% svih prihoda i dobiti RH), dok tri županije participiraju s manje od po 1% u ukupnom broju poduzetnika Republike Hrvatske (Virovitičko-podravska, Požeško-slavonska, Ličko-senjska); **2.** velika koncentracija sjedišta velikih poduzetnika u gradu Zagrebu, iako oni posluju i u drugim županijama; **3.** dominacija poduzetnika privatnog sektora te trgovine i prerađivačke industrije u ukupnim rezultatima poslovanja poduzetnika Republike Hrvatske obveznika poreza na dobit, i ono na što smo se posebno osvrnuli u ovom radu su **4.** velike razlike u razvijenosti županija, što znatno utječe na financijske pokazatelje uspješnosti poslovanja.

Kako bi se navedene razlike u razvijenosti hrvatskih županija ublažile i izbjegle opasnosti da se nejednakosti još više prodube, potrebno je osigurati dodatnu podršku poduzetničkim potpornim institucijama u Republici Hrvatskoj i usmjeriti je na poboljšanje kvalitete u pružanju usluga, razvoju novih usluga, a nadalje potpunom ujednačavanju dostupnosti i kvalitete usluga poduzetnicima u svim županijama. Poduzetnici svake naše pojedine županije važan su segment gospodarskog potencijala kako same županije, tako i Republike Hrvatske, a njihovi financijski rezultati utječu na cjelokupna gospodarska i druga kretanja. Navedene temeljne značajke poslovanja poduzetnika Republike Hrvatske, te velike razlike u razvijenosti županija zasigurno se neće promijeniti u doglednoj budućnosti, jer se strukturu gospodarstva ne može promijeniti u kratkom roku.

5. Literatura

- [1] Bolfek, B.; Sigurnjak, L. (2011). *Poduzetništvo*, Veleučilište u Slavonskom Brodu, ISBN 978-953-7847-00-5, Slavonski Brod
- [2] Drucker, P. F. (1992). *Inovacije i poduzetništvo*, hrvatski prijevod, Globus, ISBN 1-4221-0168-1, Zagreb
- [3] Financijska agencija, Registar godišnjih financijskih izvještaja
- [4] Hisrich, R. D.; Peters, M. P.; Shepherd, D. A. (20). *Poduzetništvo*, hrvatsko izdanje MATE d.o.o., ISBN 978-953-246-097-1, Zagreb
- [5] Horvat, Đ.; Tintor, Ž. (2006). *Poduzetnička ekonomija*, Trgovačka akademija d.d., ISBN 953-7315-00-2, Zagreb

- [6] Petrec, V. (2014). *Financijski rezultati poslovanja poduzetnika po županijama*, Financijska agencija, ISSN 1847-5426
- [7] Singer, S.; Alpeza, M. (ed): „Izvešće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj – 2011“, CEPOR – Centar za politiku razvoja malih i srednjih poduzeća, Zagreb, 2011., *Dostupno na:* http://www.cepor.hr/SME%20godisnjak_final.pdf *Pristup:* (07-04-2016)
- [8] Škara, I. (2013). *Financijski rezultati poslovanja poduzetnika po županijama*, Financijska agencija, ISSN 1847-5434
- [9] Škrtić, M. (2006). *Poduzetništvo*, Sinergija-nakladništvo d.o.o., ISBN 953-6895-33-1, Zagreb
- [10] Ustav Republike Hrvatske, Narodne novine br. 85/10, 05/14
- [11] Zakon o ustrojstvu i djelokrugu ministarstva i drugih središnjih tijela državne uprave (Narodne novine br. 150/11, 22/12, 39/13, 125/13, 148/13)
- [12] Županijska razvojna strategija Požeško-slavonske županije, *Dostupno na:* <http://www.pszupanija.hr> *Pristup:*(15-04-2016)

Photo 060. Cattle / Govedo